

DOI: 10.21802/artm.2022.2.22.124
УДК 378.147+615.15**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

Н.І. Дубель

*Івано-Франківський національний медичний університет, кафедра фармацевтичного управління, технології ліків та фармакогнозії, м. Івано-Франківськ, Україна,
ORCID ID: 0000-0002-2525-5152, e-mail: tuchak20@gmail.com*

Резюме. Стаття присвячена аналізу формування професійних компетентностей майбутніх фармацевтів в Івано-Франківському національному медичному університеті (ІФНМУ).

Професія фармацевта є соціально важливою, оскільки вона спрямована на збереження та зміцнення здоров'я людей, попередження та профілактику захворювань і має свої характерні особливості.

Метою роботи був аналіз формування процесу професійної компетентності майбутнього фармацевта на заняттях з фармацевтичних дисциплін в ІФНМУ.

Концепція професійної підготовки передбачає, що структура, зміст та якість фармацевтичної освіти повинні відповідати державним та міжнародним стандартам. Аналіз кваліфікаційних характеристик професій у галузі охорони здоров'я переконує, що для успішної підготовки конкурентоздатного фахівця необхідно підібрати низку загальних та спеціальних компетентностей, сформувані у здобувачів вищої освіти відповідні програмні результати.

Всесвітньою організацією охорони здоров'я запропоновано поняття «фармацевт – сім зірок». Для реалізації цього поняття, фармацевт повинен володіти рядом компетенцій, передбачених освітньо-професійною програмою (ОПП) «Фармація, промислова фармація» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» другого (магістерського) рівня. Дана програма орієнтована на сучасні вимоги Всесвітньої організації охорони здоров'я щодо ролі та місії фармацевта в системі охорони здоров'я, органічно поєднує теоретичну та практичну складові навчання на базах практик в умовах, максимально наближених до реальних. Програма реалізується в логічній послідовності дисциплін навчального плану. У рамках ОПП охарактеризовано ряд програмних компетентностей, якими повинен володіти студент-фармацевт.

Ключові слова: фармацевт, компетентність, освітньо-професійна програма.

Вступ. Розвиток соціально-економічних перетворень в Україні, формування нової моделі освіти потребують і ставлять нові вимоги до процесу підготовки фахівців фармацевтичної галузі. Професія фармацевта є соціально важливою, оскільки вона спрямована на збереження та зміцнення здоров'я людей, попередження та профілактику захворювань і має свої характерні особливості.

Фармацевт – одна з найпотрібніших у світі професій, її заслужена престижність, шляхетність підтверджується світовим досвідом, стрімким розвитком фармації у світі, зокрема в Україні [1]. Головною ознакою фармацевта є високий фаховий рівень. А сучасна світова фармація – це у першу чергу високі стандарти якості як лікарських засобів, так і фармацевтичної допомоги [2 - 5].

У стародавні часи фахівця, який займався аптечною справою, називали аптекарем. Ця професія була престижною й шанованою в суспільстві. Аптекарям навіть надавали статус почесних громадян міст. Із середини XVIII ст. здійснювати медичну діяльність без університетської освіти заборонялося. Тому, щоб стати аптекарем, необхідно було навчатися в університеті. Після закінчення навчання, щоб одержати дозвіл на відкриття аптеки, такий фахівець мав скласти іспити, які приймала компетентна комісія [3].

Підвищення рівня професійної підготовки випускників є актуальним питанням закладів вищої

освіти. Мета ІФНМУ – підготувати такого фахівця галузі знань 22 Охорона здоров'я спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація», який мав би високий рівень професійної компетентності та соціальної відповідальності, володів знаннями інноваційного характеру.

Обґрунтування дослідження. Концепція професійної підготовки передбачає, що структура, зміст та якість фармацевтичної освіти повинні відповідати державним та міжнародним стандартам [4 - 8], а також попиту системи охорони здоров'я України на високоякісну фармацевтичну допомогу, що надається населенню для підтримки здоров'я нації.

Аналіз кваліфікаційних характеристик професій у галузі охорони здоров'я [9, 10] переконує, що для успішної підготовки конкурентоздатного фахівця спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» необхідно підібрати низку загальних та спеціальних компетентностей, сформувані у здобувачів вищої освіти відповідні програмні результати.

Метою даного дослідження є аналіз формування процесу професійної компетентності майбутнього фармацевта на заняттях з фармацевтичних дисциплін в ІФНМУ.

Матеріали і методи. Об'єктом дослідження є професійна підготовка майбутніх фармацевтів в ІФНМУ. Для досягнення поставленої мети

використовували такі методи наукового аналізу як узагальнення, порівняння, системний та логічний аналіз.

Результати дослідження. Кваліфікований фармацевт – це працівник галузі охорони здоров'я, що відповідає за раціональне використання лікарських засобів, докладає відповідних зусиль для отримання пацієнтами ефективних ліків та надання якісних фармацевтичних послуг [2, 6, 7]. Це вимагає готовності відповідати вимогам високих професійних стандартів [9, 10], володіння та використання законодавства у відповідній сфері, бути в курсі подій у фармацевтичній/аптечній практиці та науці, новітніх досягнень, пов'язаних із застосуванням ліків, розуміння організаційно-економічних питань, знання тенденцій, процесів, особливостей розвитку та динаміки змін фармацевтичного ринку; відображати певні моральні принципи та етичні норми поведінки, характерні засадам законності та професіоналізму, чесності та об'єктивності, партнерства та індивідуального підходу до кожного пацієнта [1, 4, 6].

Згідно з визначенням «фармацевт – сім зірок», запропонованим Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ) [3], фармацевт повинен володіти спеціальними знаннями та навичками, бути відповідальним під час виконання своїх професійних обов'язків, уважно й гідно поводитися з відвідувачами аптечного закладу, адже мова йде про особисті потреби людини, яка очікує на фахову допомогу. Ці професійні якості підсумовані у вигляді 7 наступних постулатів – 7 зірок:

- фармацевт, що опікується пацієнтом, – він повинен сприймати свою практику як частину системи охорони здоров'я і як частину професійної діяльності інших фармацевтів; надані ним послуги мають бути високої якості;
- фармацевт, який приймає рішення, – він, зокрема, здатний оцінити, проаналізувати й правильно визначити послідовність дій;
- фармацевт – сполучна ланка між лікарем і пацієнтом; він повинен бути обізнаним і впевненим у собі під час спілкування з іншими професіоналами охорони здоров'я та суспільством;
- фармацевт – лідер, що передбачає, у тому числі, співчуття й розуміння інших, а також здатність приймати рішення, ефективно спілкуватися та керувати;
- фармацевт – менеджер; він повинен вміти ефективно управляти людськими, фізичними й фінансовими ресурсами, інформацією, а також позитивно сприймати керівництво з боку інших;
- фармацевт, який постійно отримує нові знання; мова йде про бажання постійного й неперервного навчання протягом усього життя;
- фармацевт – вчитель; він зобов'язаний допомагати в навчанні і підготовці майбутніх фармацевтів, а також навчатися сам [3].

Конкретизуємо більш детально спеціальні компетентності, спираючись на ОПП «Фармація, промислова фармація» (другий (магістерський) рівень, галузь знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальність 226 «Фармація, промислова фармація») ІФМНУ [11]. Дана ОПП включає цикл фармацевтичних дисциплін як фундаментальної основи теорії і практики. Згідно з

вимогами ОПП здобувачі вищої освіти повинні набути загальних та спеціальних компетентностей з таких фармацевтичних дисциплін, як фармацевтична ботаніка, фармакогнозія, фармацевтична хімія, технологія ліків, організація та економіка фармації, клінічна фармація, фармацевтичний менеджмент та маркетинг.

Спеціалізація магістра фармації, промислової фармації включає консультативно-комунікативні, організаційні, технологічні, контрольно-аналітичні, адміністративно-господарські (управлінські), дослідницькі функції; визначення безпечності, ефективності та економічності фармакотерапії; визначення потреби в лікарських засобах та інших товарах аптечного асортименту, організацію їх постачання; забезпечення сучасної технології розробки та виготовлення ліків за рецептами і вимогами закладів охорони здоров'я; приймання, зберігання та реалізацію лікарських засобів, здійснення контролю за якістю ліків; здійснення фармацевтичної опіки; проведення рекламно-інформаційної роботи; дотримання принципів фармацевтичної етики та деонтології; постійне підвищення професійного рівня.

ОПП «Фармація, промислова фармація» орієнтована на сучасні вимоги ВООЗ щодо ролі та місії фармацевта в системі охорони здоров'я, органічно поєднує теоретичну та практичну складові навчання як на базах практик, так і в умовах, максимально наближених до реальних. ОПП спрямована на формування здатності розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та критично осмислювати й вирішувати практичні проблеми в професійній фармацевтичній та/або дослідницько-інноваційній діяльності із застосуванням положень, теорій та методів фундаментальних, хімічних, технологічних, біомедичних та соціально-економічних наук; здатності застосовувати набуті знання, уміння та навички з дисциплін загальної та професійної підготовки для вирішення типових задач діяльності фахівця на відповідній посаді, включаючи виготовлення ліків, їх зберігання, контроль якості, доставку, розподіл, видачу, регулювання забезпечення лікарськими засобами, а також консультування, надання інформації щодо лікарських засобів та моніторинг побічної дії та/або неефективності лікування; здатності інтегрувати знання та вирішувати складні питання, формулювати судження за недостатньої або обмеженої інформації; зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та їх обґрунтованість до фахової та нефармової аудиторії.

Фокус освітньої програми орієнтований на підготовку сучасних фахівців, здатних до вирішення складних спеціалізованих задач та практичних проблем шляхом набуття загальних та спеціальних компетентностей для здійснення професійної діяльності на відповідній посаді, включаючи здійснення фармацевтичної допомоги; гарантування безпечного та раціонального застосування лікарських засобів; моніторинг ефективності фармакотерапії та/або побічної дії; готовність нести (або розділити) відповідальність за результати фармакотерапії, етапи виготовлення ліків, їх зберігання, контроль якості, доставку, дистрибуцію, просування, регулювання, забезпечення лікарськими засобами та іншими товарами аптечного асортименту з урахуванням сучасних міжнародних тенденцій;

надання фармацевтичної опіки на засадах фармацевтичної етики та деонтології.

Програма поєднує теоретичну та практичну підготовку здобувачів, базується на сучасних наукових результатах і засадах фармацевтичної науки та комплексу належних фармацевтичних практик, реалізується у логічній послідовності дисциплін навчального плану, залучає до роботи зі студентами фахівців-практиків – до керівництва виробничою фармацевтичною практикою, проведення лекційних та практичних занять дисциплін циклу професійної підготовки. Обов'язковими для всіх студентів є практики, які проводяться на базі аптечних закладів, виробничих підприємств, навчально-практичних центрів ІФНМУ [11].

У рамках ОПП охарактеризовано ряд програмних компетентностей, якими повинен володіти студент-фармацевт.

Згідно з аналізом літературних джерел, компетентність – це комплекс знань, необхідних для ефектively професійної діяльності майбутнього фахівця певної галузі, вмінь аналізувати й використовувати необхідну інформацію, передбачати наслідки своєї професійної діяльності та практичних навичок. Варто сказати, що не існує єдиного узгодженого визначення та переліку ключових компетентностей. Компетентність не зводиться тільки до знань чи тільки вмінь. «Компетентність є... сферою відносин, що існують між знанням і дією в людській практиці» [2, 3, 5].

В основі *інтегральної компетентності* лежить здатність розв'язувати типові й складні спеціалізовані задачі та критично осмислювати й вирішувати практичні проблеми у професійній фармацевтичній та/або дослідницько-інноваційній діяльності із застосуванням положень, теорій та методів фундаментальних, хімічних, технологічних, біомедичних та соціально-економічних наук; інтегрувати знання та вирішувати складні питання, формулювати судження за недостатньої або обмеженої інформації; зрозуміло і недовозначно доносити власні знання, висновки та їх обґрунтованість до фахової та нефахової аудиторії [11].

Загальні компетентності включають: здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо; застосовувати знання у практичних ситуаціях; прагнення до збереження навколишнього середовища; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; вчитися і бути сучасно навченим; здатність виявляти ініціативу та підприємливість; розуміння предметної області та професійної діяльності; здатність до адаптації та дії у новій ситуації; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, здатність спілкуватися іноземною мовою (переважно англійською) на рівні, що забезпечує ефективну професійну діяльність; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність до вибору стратегії спілкування, здатність працювати в команді та з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності; здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт; здатність проведення досліджень на відповідному рівні; здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і

громадянина в Україні; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя [11].

Спеціальні (фахові) компетентності згруповані у п'ять кластерів відповідно до Глобальної рамки компетентностей фармацевтичних фахівців освітньої ініціативи Міжнародної фармацевтичної федерації (FIP Education Initiatives. Pharmacy Education Taskforce. A Global Competency Framework) та з урахуванням національних особливостей підготовки здобувачів вищої фармацевтичної освіти [11, 12].

Кластер 1. Фармацевтичні компетентності в галузі охорони здоров'я:

- здатність проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики поширених захворювань, попередження небезпечних інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань, а також з метою сприяння своєчасному виявленню та підтриманню прихильності до лікування цих захворювань згідно з їхніми медико-біологічними характеристиками та мікробіологічними особливостями;
- здатність здійснювати консультування щодо рецептурних та безрецептурних лікарських засобів й інших товарів аптечного асортименту; фармацевтичну опіку під час вибору та реалізації безрецептурного лікарського засобу шляхом оцінки співвідношення ризик/користь, сумісності, показань та протипоказань, керуючись даними про стан здоров'я конкретного хворого із врахуванням біофармацевтичних, фармакокінетичних, фармакодинамічних та фізико-хімічних особливостей лікарського засобу та інших товарів аптечного асортименту;
- здатність здійснювати медичну допомогу хворим та постраждалим в екстремальних ситуаціях та при невідкладних станах.

Кластер 2. Компетентності у сфері надання фармацевтичної допомоги населенню:

- здатність забезпечувати раціональне застосування рецептурних та безрецептурних лікарських засобів та інших товарів аптечного асортименту згідно з фізико-хімічними, фармакологічними характеристиками, біохімічними, патофізіологічними особливостями конкретного захворювання та фармакотерапевтичними схемами лікування конкретного пацієнта;
- здатність здійснювати моніторинг ефективності та безпеки застосування населенням лікарських засобів згідно з даними щодо їх клініко-фармацевтичних характеристик, а також з урахуванням суб'єктивних ознак та об'єктивних клінічних, лабораторних та інструментальних критеріїв обстеження хворого;
- здатність визначати лікарські засоби, ксенобіотики, токсини та їх метаболіти у біологічних рідинах і тканинах організму, проводити хіміко-токсикологічні дослідження з метою діагностики

гострих отруєнь, наркотичного та алкогольного сп'янінь;

- здатність забезпечувати належне зберігання лікарських засобів та інших товарів аптечного асортименту відповідно до їх фізико-хімічних властивостей та правил Належної практики зберігання (GSP) у закладах охорони здоров'я.

Кластер 3. Організаційні та управлінські компетентності

- здатність організовувати діяльність аптеки із забезпечення населення, закладів охорони здоров'я лікарськими засобами та іншими товарами аптечного асортименту й запровадити в них відповідні системи звітності й обліку (управлінського, статистичного, бухгалтерського та фінансового) відповідно до вимог Національної лікарської політики, Належної аптечної практики (GPP) та здійснювати товарознавчий аналіз, адміністративне діловодство з урахуванням організаційно-правових норм фармацевтичного законодавства;
- здатність аналізувати та прогнозувати основні економічні показники діяльності аптечних закладів, здійснювати розрахунки основних податків та зборів, формувати ціни на лікарські засоби та виробу медичного призначення відповідно до чинного законодавства України;
- здатність розробляти, впроваджувати та застосовувати підходи менеджменту у професійній діяльності аптечних, оптово-посередницьких, виробничих підприємств та інших фармацевтичних організацій, аргументувати принципи HR-менеджменту й самоменеджменту, демонструвати навички лідерства;
- здатність проводити аналіз соціально-економічних процесів у фармації, форм, методів і функцій системи фармацевтичного забезпечення населення та її складових у світовій практиці, показників потреби, ефективності та доступності фармацевтичної допомоги в умовах медичного страхування та реімбурсації вартості лікарських засобів.

Кластер 4. Професійні та особистісні компетентності:

- здатність використовувати у професійній діяльності знання нормативно-правових, законодавчих актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик;
- здатність продемонструвати та застосовувати в практичній діяльності комунікативні навички спілкування, фундаментальні принципи фармацевтичної етики та деонтології, що засновані на моральних зобов'язаннях та цінностях, етичних нормах професійної поведінки та відповідальності відповідно до Етичного кодексу фармацевтичних працівників України і керівництв ВООЗ;
- здатність організовувати та здійснювати виробничу діяльність аптек щодо виготовлення лікарських засобів у різних лікарських формах за рецептами лікарів і замовленнями лікувальних закладів, включаючи обґрунтування технології та вибір допоміжних матеріалів відповідно до правил Належної аптечної практики (GPP);

- здатність організовувати та брати участь у виробництві лікарських засобів в умовах фармацевтичних підприємств, включаючи вибір та обґрунтування технологічного процесу, обладнання відповідно до вимог Належної виробничої практики (GMP) з відповідною розробкою та оформленням необхідної документації; визначати стабільність лікарських засобів;
- здатність організовувати та проводити заготівлю лікарської рослинної сировини відповідно до правил Належної практики культивування та збирання вихідної сировини рослинного походження (GACP) як гарантії якості лікарської рослинної сировини й лікарських засобів на її основі; здатність прогнозувати та обраховувати шляхи вирішення проблеми збереження та охорони заростей дикорослих лікарських рослин відповідно до чинного законодавства;
- здатність організовувати й здійснювати загальне та маркетингове управління асортиментною, товарно-інноваційною, ціною, збутовою та комунікативною політиками суб'єктів фармацевтичного ринку на основі результатів маркетингових досліджень та з урахуванням ринкових процесів на національному і міжнародному ринках, управляти ризиками в системі фармацевтичного забезпечення.

Кластер 5. Компетентності у сфері забезпечення та управління якістю:

- здатність розробляти та впроваджувати систему управління якістю фармацевтичних підприємств відповідно до вимог чинних Стандартів, здійснювати аудит якості й управління ризиками щодо якості фармацевтичної продукції;
- здатність організовувати та здійснювати контроль якості лікарських засобів згідно з вимогами чинної Державної фармакопеї України та належних практик у фармації; визначати способи відбору проб для контролю лікарських засобів та проводити їх стандартизацію відповідно до чинних вимог, запобігати розповсюдженню фальсифікованих лікарських засобів;
- здатність здійснювати розробку методик контролю якості лікарських засобів, у тому числі активних фармацевтичних інгредієнтів, лікарської рослинної сировини і допоміжних речовин з використанням фізичних, хімічних, фізико-хімічних, біологічних, мікробіологічних, фармакотехнологічних і фармако-органолептичних методів контролю.

Важливим моментом компетентнісного підходу навчання є наявність міжпредметної інтеграції між фундаментальними предметами, що, у свою чергу, значно поглиблює не лише теоретичну, а й практичну базу майбутніх випускників.

Посередником під час отримання знань для майбутнього фахівця є викладач, головним завданням якого є така організація навчального процесу, щоб підготовка майбутніх фахівців була спрямована на формування ключових та професійних компетентностей студентів, активізувала самостійну діяльність студента та забезпечувала прагнення досягти успіху.

Обговорення результатів. Знання, вміння, навички, сформовані під час вивчення фармацевтичних дисциплін, є базою для формування у майбутніх фармацевтів здатності вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фармацевтичною діяльністю. Фармацевтичні дисципліни професійної підготовки майбутнього фахівця в галузі охорони здоров'я зі спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» є обов'язковою компонентою у формуванні професійної компетентності майбутніх фармацевтів, оскільки саме вони покликані вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з щоденною фармацевтичною діяльністю.

Висновки. Підсумовуючи вище наведене встановлено, що при формуванні особистості студента-фармацевта, майбутнього магістра фармацевтичної галузі, важлива роль відводиться професійній спрямованості навчання в ІФНМУ, що не можливе без якісної теоретичної та практичної підготовки з фундаментальних наук. Для успішного навчання студенту необхідно усвідомити важливість кожного предмету для майбутньої професійної діяльності.

Формування професійної компетентності майбутніх фармацевтів відбувається на лекційних, практичних та семінарських заняттях з фармацевтичних дисциплін, а також під час проходження навчальних та виробничих практик згідно з навчальним планом. Основним їхнім завданням є забезпечення здобувачам вищої освіти набуття компетентностей, зазначених у стандарті вищої фармацевтичної освіти.

References:

1. Zhytomyrskyu bazovyyu farmatsevychnyy fakhovyy koledzh [Internet]. Available from: <https://pharm.zt.ua/pro-zhbphc>
2. Professional Competencies. [Internet]. Irish Institute of Pharmacy [cited 2022 June 08]. Available from: <https://iiop.ie/professional-competencies>
3. Kvalifikatsiya fakhivtsya yak shlyakh do peretvorennia apteky z torhovoyi tochky u zaklad okhorony zdorovya. [Internet]. Apteka online. 2018; 3(1124). [cited 2018 January 22]. Available from: <https://www.apteka.ua/article/442331>
4. Professional Competencies for Canadian Pharmacists at Entry to Practice. [Internet]. National Association of Pharmacy Regulatory Authorities' (NAPRA) Board of Directors. 2014. P.28. [cited 2014 March]. Available from: https://www.napra.ca/sites/default/files/201708/Comp_for_Cdn_PHARMACISTS_at_EntrytoPractice_March2014_b.pdf
5. Competence standards for the pharmacy profession. [Internet]. 2015. P.44. [cited 2015 January]. Available from: <https://pharmacycouncil.org.nz/wp-content/uploads/2021/04/CompStds2015Web.pdf>
6. Suwannaprom P, Suttajit S, Eakanunkul S, Supapaan T, Kessomboon N, Udomaksorn K, Sakulbumrungsil R. Development of pharmacy competency framework for the changing demands of Thailand's pharmaceutical and health services. [Internet]. Pharmacy Pract (Granada). 2021; 18(4) [cited 2021 March 15]. Available from: https://scielo.isciii.es/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1885-642X202000400015

7. Kennedy M-C, Reast A, Morrow K, Bourke F, Murphy C, Arnett R, Bradley C. Reviewing. Competence in Practice: Reform of Continuing Professional Development for Irish Pharmacists. [Internet]. Pharmacy. 2019; 7(2):72. <https://doi.org/10.3390/pharmacy7020072>
8. Kotvitska AA, Ohar SV, Shulha LI. Farmatsevychna osvita v Ukraini: analitychnyy ohlyad navchalnykh planiv z pidhotovky farmatsevychnykh kadriv u XX stolitti. Sotsialna farmatsiya v okhoroni zdorovya. 2022; 8(1):3-10. Available from: <http://dspace.nuph.edu.ua/handle/123456789/27970>
9. Dovidnyk kvalifikatsiynykh kharakterystyk profesiy pratsivnykiv. Vypusk 78 "Okhorona zdorovya". [document on the Internet]. 2002. [cited 2022 June 06]. Nakaz Ministerstva okhorony zdorovya Ukrainy № 117/2002. 29 March 2002. [document on the Internet]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va117282-02#Text>
10. Pro zatverdzhennya Zmin do Dovidnyka kvalifikatsiynykh kharakterystyk profesiy pratsivnykiv. Vypusk 78 "Okhorona zdorovya". [document on the Internet]. Apteka online. 2022. [cited 2022 June 07]. Nakaz Ministerstva okhorony zdorovya Ukrainy № 958/2022. 06 June 2022. Available from: <https://www.apteka.ua/article/637057>
11. Osvitno-profesiyna prohrama «Farmatsiya. Promyslova farmatsiya». [document on the Internet]. Ivano-Frankivskyy natsionalnyy medychnyy universytet. Ivano-Frankivsk. 2022. Available from: <https://www.ifnm.edu.ua/uk/publicna-informatsiya/osvitni-prohramy>
12. Faller EM, Hernandez MTh, Hernandez AM, Emerging JRSG. Roles of Pharmacist in Global Health: An Exploratory Study on their Knowledge, Perception and Competency. [Internet]. Archives of Pharmacy Practice. 2020 January-March; 11(1):40-46. Available from: <https://archivepp.com/storage/models/article/Bhl2fYgnQmZOI4BeNtQzeLH1wImn7jklJn uwzpeHcqajblz9hUdV4pr8ItR/emerging-roles-of-pharmacist-in-global-health-an-exploratory-study-on-their-knowledge-perception-a.pdf>

UDC 378.147+615.15

FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCIES OF FUTURE PHARMACISTS IN IVANO-FRANKIVSK NATIONAL MEDICAL UNIVERSITY

N.I. Dubel

Ivano-Frankivsk National Medical University, Department of Pharmaceutical Management, Drug Technology and Pharmacognosy, Ivano-Frankivsk, Ukraine, ORCID ID: 0000-0002-2525-5152, e-mail: tuchak20@gmail.com

Abstract. The development of socio-economic transformations in Ukraine requires and makes new demands on the process of training specialists in the pharmaceutical industry. The profession of pharmacist is socially

important and has its own characteristics because it is aimed at maintaining and improving human health, prevention and prophylaxis of diseases.

The purpose of this work is to analyze the formation of the process of professional competency of the future pharmacist in classes on pharmaceutical disciplines at Ivano-Frankivsk National Medical University.

The object of this research was the professional training of future pharmacists at Ivano-Frankivsk National Medical University. To achieve this goal we have used such methods of scientific analysis as generalization, comparison, systematic and logical analysis.

A qualified pharmacist is a healthcare professional who is responsible for the rational use of medicines and makes every effort to provide patients with effective medicines and high-quality pharmaceutical services.

The concept of professional training declares that the structure, content and quality of pharmaceutical education must meet national and international standards. The analysis of the qualification characteristics of the professions in the field of health care shows that for the successful training of a competitive specialist it is necessary to select a number of general and special competencies and to form the relevant program results for higher education seekers.

The World Health Organization has proposed the Seven-Star Pharmacist concept, according to which the pharmacist must have special knowledge and skills, be responsible in the performance of his professional duties, carefully and dignifiedly treat the patient, because it is about the personal needs of a person who is waiting for

professional help. To implement this concept the pharmacist must have a number of competencies provided by the educational and professional program “Pharmacy, Industrial Pharmacy” in the field of knowledge 22 “Health Care”, in specialty 226 “Pharmacy, Industrial Pharmacy” of the second (master’s) level. This program focuses on the current requirements of the World Health Organization for the role and mission of the pharmacist in the health care system. It organically combines theoretical and practical components of training on the bases of practice in conditions as close as possible to real. The program is implemented in a logical sequence of disciplines of the curriculum. A number of program competencies, which must be possessed by a pharmacy student, are characterized within the educational and professional program.

Thus, in the formation of the personality of a pharmacy student, who is future master in the field of pharmacy, an important role is given to the professional orientation of education in Ivano-Frankivsk National Medical University, which is not possible without the high-quality theoretical and practical training in basic sciences.

The formation of professional competency of future pharmacists takes place in lectures, practical and seminar classes in pharmaceutical disciplines, as well as during training and manufacturing practice in accordance with the curriculum. Their main task is to provide the higher education students with the competencies specified in the standard of higher pharmaceutical education.

Keywords: pharmacist, competency, educational and professional program.

Стаття надійшла в редакцію 12.06.2022 р.

Стаття прийнята до друку 07.07.2022 р.